

Albăiulia

Intemeiată la 1 Dec. 1918. ☞ Redactor: I. PUSCARIU.

Partidul național a ținut o mare adunare la Blaj, unde fruntasii din loc ai partidului au arătat situația grea în care se afla țara, sub carnea de azi. S'a exprimat încrederea în part. național, care va trebui chemat la carna țării.

Semne bune

Aminteam într'un articol din numerele trecute vorba unui om învățat că, democrație înseamnă dominarea culturii și a sincerității; politica făcută cu alte înțelesuri, oricât ar sberia rețeteanul în gura mare că e democrat, nu este democrație. Și la noi se face, în acest înțeles, puțină democrație... În politică, în schimb se face mai multă în cultură.

Serbările culturale se succed, busturi și monumente se ridică mereu, nu se trece cu vederea nici un moment de însemnătate culturală, un aer primăvăralic cu multe nădejdi de bine adie în câmpul culturii românești. Îndoelnicii, o, renegații faptelor mari, se vor scărpinga după ureche, zambind cu ironie: vorbe, vorbe goale și statui... reci. Nu vorbe goale și statui reci sunt acestea, ci fapte culturale, fapte, singurul mijloc cinstit prin care se preamăresc cei vrednici duși dintre noi.

În mijlocul vârtejului de pașii și al tuturor crizelor cari bantue viața politică, în cultură nu se poate vorbi azi de-o criză de avânt, de-o criză a entuziasmului. Și oamenii de cultură vin și în sprijinul ideilor mari politice, dându-le trăinicia cuvenită, fixându-le pentru posteritate... și acestea sunt semnele bune ale vremii.

S'a ridicat un monument al unirii la Chișinău, se vestește acum ridicarea unuia la Cernăuți. În piața centrală a acestui oraș se va desvâli la 11 Noiembrie monumentul unirii. La Iași, prințesa Olga Sturza a trimis Primăriei următoarea scrisoare:

„Ascultând îndemnul cu deosebire scump tuturor cugetelor românești, de a vedea înălțându-se în Iași un monument comemorând Marea Unire, care aci s'a înfăptuit, am onoare a vă aduce la cunoștință, că de aproape cinci ani lucrez la un grup alegoric, înfățișând alipirea provinciilor la sânul patriei mume.

Monumentul este aproape terminat și intruște într'un grup de marmoră, în înălțime de 5 metri, cinci figuri, reprezentând: Patria mamă, pentru care M. S. Regina a avut înalta bunăvoință de a mă autoriza a-i reproduce chipul. Transilvania, Basarabia, Bucovina, Româniile de pretutindeni, cari au rămas din afară de hotarele noastre.

Acest monument în valoare de două milioane și care acum este aproape terminat îl dăruiesc Iașului.

Voiu supraveghia și îngriji instalarea monumentului.

Și Ardealul va trebui să-și aibă monumentul unirii, care va trebui ridicat la Alba Iulia. Trebuie să se găsească un om de inimă care să ia în mână lui această acțiune. Semnele bune date de celelalte provincii vor trebui urmate și la noi. Trecutul provoacă la fapte pe cei de azi, și aceste fapte sunt semnele bune ale vremii.

P. S. S. Episc. Nicolae Ivan

la Cetea. Stremțiu și Teiuș

În ziua de 27 Septembrie a. c. poporul ortodox din frumoasa și vrednică comună Cetea, așezată la poalele munților apuseeni a salutat cu o deosebită bucurie sosirea în mijlocul lor a P. S. Episcop Nicolae al Clujului pentru a sfinți noile clopote cumpărate de vrednicii Români din America.

P. Sfinția Sa fiind însoțit de corul episcopiei sub conducerea d-lui prof. Vasile Petrașcu a sosit Sâmbătă pe la orele 3 p. m. în Teiuș unde a fost salutat de părintele protopop al Aiudului.

De-aici a trecut în comuna învecinată Stremțiu. La biserică P. Sfinția Sa a fost întâmpinat de către preotul de acolo d-l Pușcaș. După terminarea formalităților de primire P. Sfinția Sa a făcut o vecernie în biserică de acolo.

În momentul plecării a P. Sfințitului Episcop spre comuna Cetea, la poarta de ieșire din cimiterul bisericii din Stremțiu a fost întâmpinat de banderiu de călăreți veniți din Cetea, având în fruntea lor pe studentul universitar dl. Enea Frâncu, care în numele tinerimii a rostit o frumoasă cuvântare de bun sos.

În drumul spre Cetea mergeau în frunte cu banderiu de călăreți. Ajunși în Cetea P. Sfinția Sa a fost primit la poarta de primire ridicată în capul satului, de către primarul din loc. Printu'o frumoasă cuvântare primarul a spus P. Sfințitului sprijinul pe care l-a făcut bisericii noastre ortodoxe, că și în viitor primăria va da cel mai mare sprijin bisericii. De la poarta de primire până la ușa bisericii ortodoxe, pe ambele părți ale drumului a fost pusă înfrunză verde și au fost postate femei, fete și elevii școlii locale, aruncând flori înaintea P. S. S.

La a doua poartă ridicată la ușa cimiterului, P. Sfinția Sa a fost întâmpinat de dl. inv. diriginte Nicolae Stanca, rostind o frumoasă cuvântare în numele școlii primare ortodoxă, rugând pe P. Sfinția Sa ca să ne dea tot sprijinul, ca și în viitor tot acelea brațe de muncă să o cârmuiască ca și în trecut, de religioasă ortodoxă română. Iar d-șoara inv. Cornelia Bota în numele credincioșilor a predat un frumos buchet de flori.

La fel a fost întâmpinarea la ușa bisericii a P. Sfințitului de către părintele Ioan Frâncu, care prin cuvintele evanghelistului „Iată mirele vine, ieșiți întru întâmpinarea lui” ochii tuturor celor ce-l ascultau erau plini de lacrimi de bucurie, încât chiar P. Sfinția Sa la răspunsul său era tare emoționat. După terminarea formalităților de primire, au plecat cu toții spre locuința părintelui Ioan Frâncu, unde a avut loc o cină dată de familia I. Frâncu.

A doua zi Duminică a avut loc sfințirea clopotelor cari atunci s'au și ridicat în turn de către harnicul meseriaș Ioan Truța B. După ce au fost așezate la începutul sf. liturghii au fost trase. Toți cei ce au auzit sunetul atât de duios al clopotelor au început să plângă de bucurie văzând că D-zeu i-a învrednicit de a vedea din nou clopotele puse în locul celor luate cu forța de dușmanii noștri unguri. Sf. liturghie a fost celebrată de P. Sfinția Sa, răspunsurile fiind date de corul episcopiei. La sfârșitul serviciului P. Sfinția Sa a ținut o predică plină de îndemnuri și îndrumări creștinești.

După terminarea serviciului divin a avut loc un banchet în sala școlii primare din loc, fiind de față pe lângă fruntașii comunei; dnii prefect C. Velican al Aiudului, deputatul P. Meșcaș, dna colonel Zoiade, consilierul agricol Danilescu ș. a.

Spre seară P. Sfinția Sa cu automobilul s'a reînnoiat la Cluj.

De neprețuită a fost munca pe care a depus-o dna preoteasă Ioan Frâncu, ajutată fiind de d-șoara inv. Cornelia Bota, dna primarului și inv. Nicolae Stanca, pentruca serbările să decurgă în cadrele cele mai frumoase. Poporul întregii comuni aduce pe prilejul acestei mărețe serbări, prea respectuasele lor omagii, împreună cu asigurarea unui neștrămutat devotament, dnei preotese Ioan Frâncu care a lucrat cu atâta înălțare de cuget, cu atâta lărie de fapte și într'un chip atât de fericit la primirea înaltului oaspe.

UN PARTICIPANT.

Bust lui A. D. Xenopol la Arad

Episcopul Aradului Ioan J. Papp, președintele comitetului pentru ridicarea unui bust marelui bărbat de știință, care a fost Al. Xenopol, a lansat un apel pentru colectarea fondurilor.

Modesta sumă, — spune apelu, — adunată ani de-a rândul, din neînsemnatele venituri ale șezătorilor culturale, aranjate de Direcțiunea Palatului Cultural a făcut posibilă procurarea și turnarea în bronz a bustului Xenopol, modelat de talentatul sculptor bănățean Romul Ladea. Acum urmează, ca opera începută să fie terminată prin construirea unui soclu potrivit, care va fi plasat în fața Palatului Cultural, în partea spre bibliotecă.

Cum însă comitetul încredințat cu organizarea acestei importante acțiuni social-culturale, întocmai ca și Palatul Cultural nu dispune de nici un fond pentru acest măreț scop, s'a ivit nevoia de a lansa acest apel către toți factorii chemați să-și dea sprijinul binevoitor în asemenea cazuri, când interesele culturale ale unui oraș, ba chiar ale unui neam întreg ne impun datoria sfântă de a ne ridica peste socotelile zilnice și a face tot posibilul ca jertfa care aducem să fie demnă de noi și de idealul ce-l urmărim.

„Cavalerului” din tufă

Când în un număr recent al acestei gazete am afirmat, că un individ anonim mi-a schimonosit o dare de seamă și a publicat-o în gazeta „Vestea”, am făcut-o numai pentru stabilirea adevărului fără intențiunea de a vătăma pe cineva.

„Gazeta „Vestea” însă în loc să dea un răspuns cinstit, și-a ascuns pe unul dintre colaboratori sub tufă. De câte ori s'a scris în chestie, eu am scris totdeauna pe față și deschis, cu iscălitura proprie, iar cavalerul de tufă al „Vestei”, tot din ascunzături, aruncând de acolo asupra mea întreg conținutul unui suflet murdar. Ba că scriu prost, ba că la gazeta „Albăiulia”, unul scrie și altul subscrie, ba că acum se va răfui un cizmar cu un zidar și câte alte afirmațiuni nebazate dar pline de patimă și de răutate.

Dacă autorul din chestie ar fi spus un singur adevăr, chiar dureros de ar fi, nu ar fi nici o supărare. Dar să vie cineva și să afirme neadevăruri contra altuia condus numai de dorul de a bărfi, la aceasta trebuie un suflet foarte murdar. Să vie cineva și să-și vâre colții dela spate în mod mișeleș în corpul altuia numai din dorul de a face rană, aceasta e o bestialitate. Numai din un suflet murdar poate izvorî atâta mardărie.

Onoare tuturor acelor colaboratori cinstiți ai gazetei „Vestea”, cari nu se identifică cu autorul mardărilor ce mi s'a aruncat. Nici când nu am avut intențiunea de a vătăma oameni nevinovați, deci și de data aceasta mă voi ocupa numai cu cavalerul din tufă, eroul lașității, autorul de fapt al mardăriilor aruncate asupra mea.

Stimabile, și-ai arătat întreg conținutul unui suflet murdar cu care te-a înzestrat natura și și-ai tipărit autofotografia pe hârtie fără de clișeu, dar cât se poate mai fidel. Nu știu ce-ți va fi plătit gazeta „Vestea” pentru acele „perle” ce ai produs. Gazeta în care îți verși amarul sufletului poate fi „faloasă” că te are, dar vai de opinia publică, care se va orienta după moravurile d-tale.

Îți resping deci afirmațiunea, că la noi unul scrie și altul subscrie. Aceasta e o minciună sfruntată a d-tale. Cizmar n'am fost nici când nici neam de neamul meu, dar dacă ași fi fost nu ar fi nici o rușine, deoarece și cizmarii sunt oameni. Poate le-ai cugetat la neamurile d-tale când ai scris despre cizmari. La școală n'oi fi umblat eu cât d-ta, în schimb însă am văzut măgari cu diplomă. Dacă după concepția sufletului d-tale „nobil” de „om cult”, munca fizică e o rușine și a fi meseriaș e lucru dejositor, atunci zău că e păcat de banii ce i-ai cheltuit în școală.

Declar deci toate afirmațiunile d-tale de minciuni murdare

și mai declar, că până când vei scuipa din tufă și până ce nu vei pași pe față să te cunoască și opinia publică, nu te mai țin demn de un alt răspuns. Dacă nu-ți convin epitetele binemeritate de cari te-am împărțășit, mă vei da în judecată. Cel puțin acolo vom vorbi dela egal și voi vedea cu cine am de a face. Atunci te va cunoaște și opinia publică.

I. MĂRGINEANU.

Tariful postal și telegrafic intern va fi majorat

Acum câteva săptămâni, direcțiunea generală a poștelor a înaintat un raport ministerului comunicațiilor, arătând că tariful actual postal și telegrafic intern este cu mult inferior, față de tariful interioare poștale ale celorlalte țări. Din această cauză, direcțiunea poștelor a înregistrat pierderi simțitoare.

Spre a remedia o parte din aceste pierderi, s'a hotărât majorarea tarifului.

În raportul înaintat de direcțiunea poștelor, se cere dublarea taxelor la scrisori, telegrame și mesagerii interne începând dela 1 Ianuarie 1925.

Taxele telefonului vor rămâne aceleași.

Fortificarea militară a Transilvaniei

Conferința dela ministerul de război

La ministerul de război, dnii V. Brătianu, ministrul finanțelor Tancred Constantinescu, ministrul industriei și general Mărdărușău, ministrul de război, au lucrat cu d-l general Lupescu, șeful Marelui Statmajor, pentru a rezolva chestiuni în legătură cu fabricile militare noi ce se vor crea și cu furniturile pentru armată.

În ce privește chestiunea noilor fabrici militare, s'a stabilit următorul plan de construcțiuni:

Noau baza militară a României

Până azi baza de retragere a trupe, după cum a confirmat-o războiul mondial, era Moldova.

Odată cu mărirea teritoriului, această bază s'a schimbat în centrul țării, și anume în cadrulaterul transilvănean, care având laturile formate de munți, oferă prin pozițiile lui naturale, o vastă fortificație. Aci, în caz de retragere, se vor concentra trupele pentru rezistență.

În vederea acestei rezistențe este necesar ca în cadrulaterul transcarpatin să se concentreze toată industria noastră militară, pentru a nu mai fi legați din punct de vedere al aprovizionării, de Occident, ca în timpul marelui război, ci să ne furnizăm prin propriile noastre mijloace, aeroplane, armele și muniția necesară apărării naționale.

STIRI

— **În ziua nasterii M. Sale** Regina Maria s'a ținut la biserică din contra serviciu divin de către p. prot. Rusan și preotul V. Mateiu. Au fost de față autoritățile militare și civile. În biserică a vorbit p. prot. Rusan, iar afară, soldaților, dl colonel Georgescu, comandantul garnizoanei, arătând însemnătatea zilei.

— **Dela mautve**, armata din Alba-Iulia s'a reîntors Miercuri înainte de masă.

— **Di V. Paocala**, inspector general al învățământului a inspectat zilele trecute școlile din A. Iulia.

— **Școala comercială**, deși hotărâtă să se înființeze la A. Iulia, nu și-a început încă cursurile.

— **Un odios asasinat politic** a fost comis la Iași. Prefectul de poliție Constantin Manciu a fost asasinat. Inspectorul de poliție Closs pe moarte. Subcomisarul Hușanu a fost grav rănit. Autorul odioasei crime este studentul Zelea Codreanu, care a fost imediat arestat.

— **Statul improsoasat**. Cu ocazia încoronării dela Alba Iulia anul trecut s'a construit o linie de cale ferată care ducea la catedrala nou zidită cu acest scop. Din cauză că C. F. R. n'a ridicat șinele și pământul de sub această linie n'a putut fi lucrat de proprietarii aceștia au improsoasat statul. Desbateră a avut loc zilele acestea. Cei 25 de interesați în acest proces au delegat cu apărarea intereselor pe un avocat din aceeași localitate care pretinde Statului 25 mii lei de fiecare jugăr. Tribunalul din cauza citării unor noi martori a amânat procesul.

— **500.000 lei poate castiga** oricine jucând la Loteria Presei din Ardeal și Banat. Comandați biletele la Sindicatul Presei Române din Cluj palatul Banfi. Prețul a 10 bilete 20 lei. Tragerea la 16 Februarie 1925.

— **Înzestrarea armatei**. D-nii miniștri V. Brătianu, gen. G. Mărdărescu și Tancred Constantinescu s'au consultat în prezența primului ministru d. I. Brătianu asupra mijloacelor de aprovizionare a armatei cu muniții prin înființarea unor mari uzine metalurgice la Copșa Mică.

— **Comitetul central al „Asociației generale a profesorilor secundari”** din România invită pe toți președinții secțiunilor din țară să convoace de urgență pe membrii secțiunilor lor într'o adunare specială, spre a-și consulta în chestiunea participării la mișcarea tuturor salariaților statului. D-nii președinți vor comunica centrului rezultatele întrunirilor.

— **Un nou film românesc**. Un grup de actori în frunte cu d-nii Pepé Georgescu, Gh. Popescu, Lulu Aurelian și Mihail au montat după nvela lui I. L. Caragiale „Păcat” un film, lucrat numai la noi în țară. E a doua încercare în arta cinematografului de a se reda pe pânza viața românească, — de data aceasta însă mult mai reușită.

— **Ministrul Cultelor** a acordat bisericii româno-catolice din Ardeal autorizație să deschidă la Alba-Iulia o școală de muzică bisericăscă spre a-și recruta cantorii.

— **O americană laptează un pui de urs**. O doamnă dintr'un orașel din America a fost cinstită cu o medalie mare din partea unei societăți de bine facere pentrucă pe puiul unei ursoaice pe care o împușcase bărbatul său, nu l-a lăsat să se prăpădească, ci l-a lăptat până s'a făcut mare și viu. Doamna a dăruit apoi puiul de urs — drept amintire — bărbatului său.

